

Sprogtilegnelse

Der stilles nye krav til os som sproglærere. Vores 'elever' skal helst være 'learnere /lørnere', og fra at have været 'lærere' skal vi udvikle os til at blive 'learning facilitators'; vores 'sprogundervisning' skal være en ramme for 'sprog(ind)læring'. Disse sproglige nydannelser - som det tilsyneladende kniber for os at give det danske sprog en aktiv rolle i - er et udtryk for et fokusskift som foregår inden for pædagogikken i disse år, nemlig fra undervisning til indlæring.

For sprogfagernes vedkommende viser dette sig i en voksende interesse for *sprogtilegnelsesprocessen*. Det spørgsmål man stiller er: Hvad er det for kognitive og sociale processer der er på spil når man lærer et sprog, og hvordan kan man bedst understøtte dem

Fra sprogvidenskaberne har vi fået redskaber til at beskrive målet med sprogundervisningen / -indlæringen: sprogsystemet og sproghandlinger. At have kommunikativ kompetence betyder at man både kan anvende sprogets grammatiske former og tilpasse sin sprogbrug til den specifikke situation.

Især fra fagsprogsforskningen (*Language for Specific Purposes*) har vi fået redskaber til at beskrive de sproglige behov lærerne har for at de kan klare sig i bestemte kommunikative målsituationer: læse manualer, føre kunde-

samtaler, føre forhandlinger, men også gå på restaurant, sludre med folk på en pub osv.

Jørgen U. Sand diskuterer i sin artikel hvad slags sprog der bør være målet for franskundervisningen. Hvordan taler en rigtig franskmand egentlig?

Men det er ikke gjort med sprogsyn og behovsanalyser.

Det afgørende er *hvordan* vi kommer til det kommunikative mål. Hvad vi end foretager os som undervisere i sprog, indebærer det en bestemt opfattelse af hvordan man lærer sprog. Hvad har forskningen i dag at sige om sprogtilegnelse, og hvordan kan vi bedst muligt tilrettelægge aktiviteterne så de fremmer sprogtilegnelsen?

Det er der ikke fuld enighed om. Der findes flere modeller som det fremgår af **Lise Jeremiassens** anmeldelse af bogen *How Languages are Learned*, men det afgørende er at der generelt er enighed om at sprogindlæring ikke foregår som dressur hvor et input mere eller mindre passivt skal omsættes til et tilsvarende output. Sprogindlæring er en aktiv kognitiv proces som den enkelte elev selv står for i socialt samspil med andre.

Og det er her en 'elev' bliver til en 'learner /lørner'. Eleven danner, med udgangspunkt i sin allerede eksisterende

de viden, gennem sin omgang med andre og i sproglig interaktion med dem nogle hypoteser om hvordan målsproget er opbygget, afprøver hypoteserne og videreudvikler således sit intersprog på vej videre mod målsproget. I hvilket omfang man kan påvirke og befordre denne proces gennem eksplicit gennemgang af og viden om sprogets regler, har der været meget diskussion om. De fleste vil nok i dag mene at den implicitte og den eksplicitte proces supplerer hinanden.

Johannes Wagner gennemgår i sin artikel teorier om hvordan lærerne tilegner sig sprogets former i en bestemt rækkefølge, der i store træk er den samme for alle lærere. **Anette Hagel-Sørensen** anmelder Karen Lunds afhandling om tilegnelse af dansk, hvori der vises hvordan også sprogets betydningsside spiller ind på rækkefølgen.

Med dette kognitive syn på sprog-tilegnelse er det så at 'læreren' bliver en '*learning facilitator*', en der har til opgave at skabe de bedst mulige indlæringsbetingelser for 'læreren'.

Kirsten Haastrup og **Michael Svendsen Pedersen** gennemgår hvad eleverne kan få ud af forskellige typer af aktiviteter i klasseværelset, nogle med vægt på input, nogle på interaktionen mellem eleverne og nogle på output. I sprogindlæringen indgår ikke alene sproglige enheder som ord og grammatiske regler, men også større sproglige helheder som f.eks. faste vendinger og udtryk. Dette tager **Birgit Henriksen** op i sin artikel, og hun viser hvordan der både er eksplicitte og implicitte si-

der af indlæringen af disse helheder. **Ingrid Svensson** fortæller om hvordan hun med udgangspunkt i elevernes interesse for Tour de France og deres forhåndsviden om emnet har arbejdet - i tysk - med tilegnelse af ordforråd og læsetræning, og derefter omsat dette til sprogproduktion. **Nanna Bjargum** beskæftiger sig med hvordan vores mentale modeller over omverdenen - såkaldte *scripts* - , vores modeller over målsproget og vores erfaringsverden spiller sammen i sprogtilægnelsen, og hun viser hvordan *scripts* kan anvendes i sprogpædagogikken.

En vigtig og problematisk side af den kommunikative pædagogik har været hvordan man skulle gribe indlæringen af grammatikken an. **Lone Ambjørn** foreslår i sin artikel at man sørger for at eleverne får en tilstrækkelig lang og grundig periode med fokus på reception før man går over til produktion. **Per Jensen** demonstrerer hvordan der kan arbejdes med grammatikken således at den bliver brugsrelevant for eleverne.

Med disse bidrag til belysning af sider af sprogtilægnelse og de pædagogiske konsekvenser, håber vi der er inspiration til arbejdet med et gøre 'undervisning' til 'indlæring'.

Elsebeth Rise bringer en oversigt over Europarådets sprogprojekter, og **Fredrikke Trondhjem** og **Jørgen Lorentzen** fortæller i kronikken om forsøg med at tilbyde grønlandsk og eskimologi i det danske gymnasium.